

13 augusti 2012

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

FSS yttrande över Inspektionen för vård och omsorg – en ny effektiv tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst (Ds 2012:20)

Föreningen Sveriges Socialchefer (FSS) avlämnar härmed följande yttrande. De förslag som inte kommenteras i yttrandet innebär att FSS i dessa delar endera delar promemorians förslag eller inte har några synpunkter på förslagen.

Allmänt

FSS vill inledningsvis uttrycka sin förvåning över hur regeringen har hanterat dels denna departementspromemoria dels Statens vård- och omsorgsutredning som behandlar samma fråga. Båda föreslår ju en annorlunda upplagd inspektion än idag med olika innehåll men de har olika remisstider.

Dessutom är remisstiden orimligt kort för departementspromemorian – 21 augusti – vilket när misstanken att man inte vill ha några genomtänkta svar, särskilt parlamentariska organ torde får svårt att ha erforderliga sammanträden före den 21 augusti. Även pågående rekrytering av generaldirektör ger ju ett intryck av att det mesta är bestämt i förväg.

När regeringen 2009 beslutade att föra över tillsyn från Länsstyrelsen till Socialstyrelsen utan att för detta skapa en särskild ny myndighet, motiverades detta med att en sådan åtgärd skulle kräva ett mer grundligt utredningsarbete. Det kan definitivt ifrågasättas om vi nu sett detta s.k. grundliga utredningsarbete innan förslaget om en ny myndighet läggs fram.

Generell slutsats

Vi vill ändå lämna våra synpunkter då frågan är av vital betydelse för vår verksamhet. Det är rimligt att det är en tydlig gränslinje mellan kunskapsutveckling, bidragsgivning, normering och tillsyn. FSS kommenterar detta senare i yttrandet.

FSS har tidigare bl.a. i yttrande över *Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten* tillstyrkt en sammanhållen tillsynsmyndighet, ett krav som FSS framfört även i tidigare remissvar. FSS avstyrkte dock förslaget om en förändring i två steg. Att i steg ett flytta länsstyrelsens tillsyn till Socialstyrelsens tillsyn menade vi skulle riskera att innebära en dominans för hälso- och sjukvårdstillsynen. Det måste vara en rimligare utgångspunkt att myndigheten får möjlighet att starta verksamheten och det nya uppdraget utifrån den nya uppdragsbeskrivningen m.m. för att verksamheten skall bli så genomtänkt och bra som möjligt utan omvägen via Socialstyrelsens tillsynsverksamhet. Senare granskningar visar att dessa farhågor besannades.

Men man är nu på väg att göra samma fatala misstag en gång till. Det behövs en rejäl startsträcka för att etablera en ny myndighet. Att man nu forcerar fram en lösning som skall träda i kraft 1 juni 2013

indikerar brist på realitetsanpassning. Statskontorets granskning pekar på ett antal brister som måste åtgärdas, som att utveckla system och rutiner som möjliggör effektiv styrning, prioritering och uppföljning av tillsynens ärenden samt system för uppföljning av handläggningstider. Därutöver pekades på en rad frågor som måste förändras för att tillsynsverksamheten skall kunna fungera som den var tänkt. Detta indikerar ett senare startdatum för den nya myndigheten.

Vad ger det bästa resultatet – morot eller piska?

FSS saknar en analys av vilka delar i den statliga styrningen som ger bäst resultat där man särskilt beaktar de små eller ekonomiskt svaga kommunernas möjligheter att leva upp till alla de regler och förordningar som finns inom verksamhetsområdet. Diskussionen de senaste åren har varit alltför fokuserad på tillsyn, viten m.m. Vi menar att kommunerna har en ambition att utveckla verksamheten och att styrningen i högre grad borde fokuseras på stöd till denna utveckling.

Vi efterfrågar också en tydligare och långsiktigare satsning än vad som hittills varit fallet. Vi tänker då särskilt på regeringens överenskommelser med SKL som ju tillkom som en kritik mot "rännilspolitiken" vid bidragsgivningen. I stället för ett antal projektsatsningar skulle här göras långsiktiga satsningar inom olika välfärdsområden som inte i detalj styrde verksamheten ute i regionerna utan stödde den utveckling som var på gång inom välfärdsområdet. Vi upplever inte att den ambitionen hittills uppnåtts utan här finns mera att göra.

5.3.4 Myndigheternas regionala verksamhet

FSS vill här särskilt understyrka behovet av att tillsynsmyndigheten får en väl avvägd regional indelning som skapar förutsättning för en bra nära och konstruktiv dialog med berörda kommuner i regionen.

6.1 Kostnader

Förslaget innebär att kostnader överförs från Socialstyrelsen till den nya myndigheten. Med hänsyn till den granskning som statskontoret gjort och de långa handläggningstider, bristande uppföljningssystem, sen återkoppling till kommunerna, behov av nya IT-system mm. torde det finnas behov av särskilda resurser i vart fall inledningsvis som inte ryms i nuvarande budget och som riskerar att ta tid vilket inte är gynnsamt för en bra start av verksamheten. Att det finns effektiviseringar att göra i ett land som har över 400 statliga verk och myndigheter visar inte minst Statens vård och omsorgsutredning. FSS är rädda för med hänsyn till starttid och ekonomi att tillsynsmyndigheten får en sämre start än nödvändigt vilket inte är tillfredsställande.

6.3 Ikraftträdande

FSS är som tidigare redovisats tveksamma till tidpunkten för ikraftträdande. För att myndigheten skall få så bra förutsättningar som möjligt borde en konsekvensanalys göras och redovisa hur och när det är möjligt att genomföra de förbättringar som statskontoret föreslår. Denna analys bör redovisa en lämplig tidpunkt för ikraftträdande.

Övrigt

Det är viktigt att understryka att när man skapar denna myndighet enbart för tillsyn finns ett stort behov av se till att det fungerar väl i samarbetet mellan de kvarvarande delarna av Socialstyrelsen och den nya myndigheten. Behovet av erfarenhetsutbyten mellan kunskapsförmedling, normering och tillsynen måste säkerställas och här bör erfarenheter från skolans delning kunna vara bra att ta del av. FSS vill särskilt stryka under vad som sägs på utredningens sid. 167: "Tillsynens iakttagelser bör också ... användas som ett stöd för successivt lärande".

Vi vill också understryka vikten av kommunikation med kommunerna i samband med tillsynen. Här finns naturligtvis en kunskapskälla som måste kommuniceras mellan parterna.

För Föreningen Sveriges Socialchefer

Lotta Persson, ordförande